

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Fide.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

dicitur: Dilectio Dei effusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, &c. Et tamen simul adhuc corda quatuntur dubitationibus, & magnis doloribus. Et semper repetenda est precatio: Credo Domine, sed opem fer imbecillitati meae. Item: Spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Item: Interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Interea simul dolor de peccato fit purior, & timor sit ordinatae reuerentia erga Deum. Et nos loquimur de motibus, qui sensu percipiuntur in hac vita, in qua sensus irae Dei etiam in sanctis affertur tribu conseruationem, sed ex qua eluctantur erecti voce Euangelij & fide.

D E F I D E.

I N conuersione necesse est fieri mentionem, non solum horridi doloris, qui nominatur contritio, sed etiam consolationis, quae Deus inquit: Vius ego, nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & viuat. Et manifestum est, Filium Dei missum esse, non ut opprobria Dei ruamus in aeternum exitium, sed ut reconciliati propter ipsum, & liberari ab ira Dei & aeternis poenis, rursus donemur iustitia vitae aeternae, & Deus palam se nobis communicet, & sic omnia in omnibus, sicut inquit Christus: Sic Deus dilexit mundum, ut filium unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. Ideo necesse est, fidem poni alteram partem conuersionis, sicut Paulus loquens de conuersione nominat mortificationem & viuificationem.

A c necesse est, ad Monachos, apud quos in doctrina de poenitentia prorsus est silentium de consolatione & fide. Imo expresse iubent dubitare, an recipiamur in gratiam, & maneamus in hac dubitatione. Contra has perniciosissimas tenebras, ut magis conspicui possit consolatio & doctrina de fide, nobis vitatum est, commemorare fidem partem conuersionis, quae certe complectitur mortificationem & viuificationem.

S i quis amans rixarum motum, *λογισμας* non pugno. Sed sic loquimur, quia haec distributio eorum, quae communis est de fide. Et certe veteres descriptiones non sunt sufficientes. Poenitentia est plangere praeterita delicta, & plangenda non facere. Hic enim non fit consolationis mentio.

Q uo dote gratis fide propter mediatorum accipiuntur remissio peccatorum, & iustificatio seu reconciliatio & viuificatio, quae fit per filium donato Spiritu sancto, & haereditas vitae aeternae, manifesta reuerentia sunt. A. 10. Huic omnes Prophetae testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum. Hic Petrus recitat testimonium diuinae patefactionis, reportatum in vniuersa Ecclesia subinde missis Prophetis, quorum uerba Deus etiam illustria testimonia addidit. Hunc consensum Catholicae Ecclesiae & tanquam perpetuam Synodum, citat Petrus, ut breuiter

Summa

amnam doctrinæ Prophetiæ ostendat, & discernat propriam Euan-
gelij vocem ab omnibus impijs, Ethnicis & Pharisaicis opinionibus,
& significet, vocem Euan-
gelij non esse nouam, sed omnibus temporibus
in vera Ecclesia propagatam esse.

ADIUNGANT VRAU-
tem Petri dicto & alia testimonia saepe alibi reperita, videlicet in cap.
1. 4. & 5. ad Romanos propositio de iusticia fidei, & confirmatio,
ubi dicitur: Iustificati fide pacem habemus. Et ex Iesaja, Noticia
serui mei iusti iustificabit multos, &c.

ES T autem fides assenti-
lii omni uerbo Dei nobis tradito, & in hoc promissioni gratiæ, & est
fiducia promissæ misericordiæ, qua cor propter mediatorem, & per
eum, liberatur ex doloribus inferorum, & accedit ad Deum, & inuo-
cat eum, clamans Abba pater, & hac vera consolatione acquiescit per
filium, dato Spiritu sancto, ut dicitur Gal. 3. Ut promissionem Spiritu-
sus accipiamus per fidem: Et, Iustus fide sua uiuet.

VT autem
hæc uera fides recte intelligatur, necesse est, semper in conspectu esse
admonitionem Bernhaldi, in qua dixit: Credere te oportet, tibi remitti.
Scit Diabolus, remitti aliquibus hominibus peccata, & multi
homines, ut Saul & Iudas, credunt alijs remitti. Quare hæc necessa-
ria admonitio sit infixæ mentibus nostris: Credas tibi ipsi remitti pec-
cata. De hac fide loquitur Paulus Romanos 4. cum docet, promissio-
nem fide accipi. Non accipiunt promissionem qui credunt, eam alijs,
non sibi offerri, sicut in Epistola Iohannis scriptum est: Qui non
credit in filium, accusat eum mendacij.

CUM igitur recitas ar-
ticulum Symboli: **C**REDO REMISSIONEM PECCATO-
rum, intelligas non tantum alijs, sed **T**IBI quoque dari. De hac fide
dicitur: Iustificati fide pacem habemus. Nec alia consolatio quaeren-
da est, sed hæc fide in Deo propter mediatorem acquiescendum est.
Sic accipitur Spiritus sanctus, iuxta dictum in Zacharia: Effundam
super domum David Spiritum gratiæ: & precum. Quia tunc testifi-
catur Spiritus sanctus in cordibus, quod sumus in gratia, quia in ea
consolatione sentimus, nos eripi ex doloribus inferorum. Nec iam
fugimus Deum, sed innocamur, & ad eum accedimus. Et tunc uerissi-
mum est, filium Dei adesse, & efficacem esse in cordibus, & uerbo
obscendere patris præsentiam & misericordiam, & dare Spiritum san-
ctum, sicut inquit: Nemo nouit patrem nisi filius, & cui uolet filius
reuelare. Item: Ego sum uitis, uos palmites, &c.

REPE-
nda est etiam doctrina de exclusiua. In uero agone semper disputat
mens de dignitate: Video me non esse dignum reconciliatione, non
habere beneficia, qualia habuerunt Aaron, Petrus, Dauid, quos Deus
recepit, sentio multum in me dubitationum esse, & errantium cupidita-
tatum. Hæc tentatio quotidie omnes pios in inuocatione languet-
facit, ut trepidi fugiant. Has trepidationes nominat Paulus peccata,

B b que

que per legem existunt. Sed contra has tentationes erigamur voce Euangelij, de gratuita remissione propter filium. Paulus inquit dicitur ex fide gratis, ut sit firma promissio, Rom. 4. Sic & supra dictum est de propositione, Sola fide iustificamur, id est, gratis propter filium Dei, per Christum. Semper in conspectu sit uox Pauli: Gratia exonerat supra peccatum. Quantaunque sunt peccata, tamen certum est, filium Dei potentio rem esse.

QV ID N O M I N A T V R N O V A
O B O E D I E N T I A ?

N E C E S S E est in hac uita ante mortem corporalem fieri conuersionem ad Deum, iuxta dictum Apocal. 2. Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam. Et ad Corinthios. Superinducemus, si tamen non nudi reperiemur. Cum igitur post contritionem remissio peccatorum fide accepta est, sequatur noua obedientia, que purissima est iuxta Pauli definitionem, Militare bonam militiam, id est, retinere fidem & bonam conscientiam. Talis cursus habet magna certamina, sed sciamus, adesse inuocantibus filium Dei, sicut inquit: Venite ad me omnes, qui laboratis, & ego reficiam uos. Item, Ego sum uitis, uos palmites. Item: Spiritus opem fert infirmitati nostrae. Item Deus est, qui facit ut uelitis & perficiatis, ut aliqua ipsi gratia uiuant. Et in his certaminibus renati transformantur ad imaginem Dei, ut lux in mentibus fiat similis uerbo Dei.

QV AE F V I T I M P I A D O C T R I N A
N O U A T I A N O R U M d e P o e n i t e n t i a ?

I N urbe Alexandria Meletius fuit, qui negauit post Baptismum lapsis in manifesta scelera remitti peccata. Eundem errorem Novatus Romae sparsit. Et cum uterque magnos coetus superstitionis hominum haberet, applaudentium huic phanatico dogmati, magna dilaceratio Ecclesiarum facta est, & fuit diuotum schisma: Et superbe nominarunt se illi hypocritae *καθαρὸς*. Sed sit in conspectu refrenati.

P E T R U S post tristem lapsum receptus est à Christo. Item decessus apud Corinthios post penitentiam receptus est à Paulo. Et adolescens educatus à Ioanne: Et Galatarum Ecclesie in Apocalypsi reuocantur ad penitentiam. Et Petrus Episcopus Alexandrinus refutauit Meletium exemplis prioris Ecclesie. Certissimum est igitur, lapsos iterum conuerti posse ad Deum, & cum redeunt ad penitentiam, fide accipere remissionem peccatorum. Hae exempla ad dulcissimam regulam congruunt. Matth. 18. Remittite septuaginta septies, ubi mentio fit numeri non exigui, ut cogitent omnes non leues sordes haerere in omnibus hominibus, & multos lapsos uidere etiam praestantibus hominibus, sicut acciderunt Adam, Aaron, Moyses,

Moyfi, Dauidi, Iofia. Petro & alijs. Simus igitur memores dicti: Non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Et pie dictum est: Ante tuos oculos nil nisi culpa sumus. Sed sciamus conuersionem necessariam esse, & non perseverandum esse in delictis contra conscientiam, sicut inquit Dominus: Nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Quod ipsum dictum etiam refutat Nouatianos, quia Christus hortatur Apostolos ad poenitentiam.

QUOMODO NUMERANT PAPI-
stæ partes Poenitentia?

RECENSENT & ipsi tres partes, Contritionem, Confessionem & Satisfactionem.

I. DE CONTRITIONE.

CONTRITIONE necessario recensetur, ut supra dictum est, quia necesse est, non perseverare in sceleribus contra conscientiam, sed dolere propter nostram immundiciem, & delicta actualia, iuxta dictum 2. Corinth. 7. Tristitia quæ secundum Deum est, poenitentiam efficit ad salutem. Item: Sicut leo contriuit omnia ossa mea. Item: Vbi habitabit Dominus? In spiritu contrito, & tremente sermones meos. Supra autem dictum est, Papiſtas addere duos errores præcipuos, videlicet, quod oporteat sufficientem esse contritionem, & quod mereatur remissionem. Hos perniciosos errores taxari necesse est.

II. DE CONFESSIOE.

PRIMUM scias uocabulum Confessionis non uno modo usurpatri in scriptis Prophetiis, & historijs Ecclesiæ. In Psalmo 31. Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam Domino, & tu remittis impietatem peccati mei. Hic & saepe alibi Confessio significat ueram contritionem erga Deum, qua homo immediate coram Deo dolet, se habere peccata, & fide petit remissionem culpæ, & mitigationem poenarum, sicut in Daniele dicitur: Tibi Domine iusticia, nobis autem confusio faciei. Item Micheæ 7. Iram Domini portabo, quia peccaui ei. Hæc confessio immediate ad Deum reipsa contritio est, & necessaria est. Ad hanc accommodari potest dictum Chrysostomi, quod recte intelligatur: ἄδην ἕως ἴλασεν ποιοῦ τῶν θύων, ἀσπείγει ἡ θεοῦ δόξα. Nihil sic placatū facit Deum, sicut confessio. SECUNDA significatio est, Confessio offensionis, & petitio reconciliationis apud homines offensos, ut dicit Iacobus: Confitemini mutuo peccata uestra, id est, sanate inter uos offensiones, sicut Matth. 5. dicitur: Vade prius, & reconcilietis fratri tuo. Hæc confessio apud offensos etiam est pars contritionis seu nouæ obedienciæ, in talibus negotijs, quæ non sunt occulta. Hæc significationes in scriptis Prophetiis & Apostolicis recte discernendæ sunt à decreto Pontificio,

B b 2 quod

quod præcipit confessionem, id est, enumerationem delictorum in
 am arcanorum, faciendam ministrantibus Sacramenta. De hæc
 enumeratione quaeritur, qua occasione recepta sit, & paulatim cum-
 lata, & an sit necessaria.

V N D E E S T C O N F E S S I O, Q V A E E S T
 enumeratio apud ministrantes Sacramenta?

R E S P O N D E O. Hic ritus ortus est à spectaculis publicæ pe-
 nitentiæ, quam sic nominarunt. Nam polluti sceleribus, quæ passim
 nota erant, cum redituri ad Ecclesiam petebant se recipi, comemo-
 rabant sua delicta, ut sicut tunc consuetudo erat, per aliquot dies
 starent in templo, cum signis reatus, & deinde publice reciperentur.

Hoc spectaculum nominabatur publica penitentia, & perti-
 nebat tantum ad pollutos sceleribus, quæ passim nota erant, & ne-
 quaquã merebatur remissionem peccatorum, neque culpæ neque poen-
 ited commonefactio erat apud alios homines, ut essent diligentiores
 in cauendis lapsibus, & cogitarent de magnitudine peccatorum, &
 Ite, exploratio erat, quæ ostendebat, illos serio petere remissionem.

E S T N E E N U M E R A T I O O M N I U M
 aut aliquorum delictorum necessaria?

R E S P O N D E O. Nulla enumeratio delictorum necessaria
 est, quia manifestum est, nusquam extare præceptum divinum de e-
 numeratione singulorum. Et enumeratio omnium est impossibilis, sicut
 scriptum est: Delicta quis intelligit? Sed peticio absolutionis
 privatiæ retinenda est propter multas grauißimas causas. Nam non
 Evangelij & multis & singulis, qui ad Deum convertuntur, & conso-
 lationem petunt, remissionem peccatorum annuntiat, iuxta dictum:
 Quorum remisistis peccata, remittentur eis. Et nihil dubium est,
 Sacramenta uere esse applicationem generalis promissionis ad sin-
 gulos, sicut Paulus inquit, Circumcisionem fuisse sigillum iustitiæ, id
 est, commonefactionem de promissione, & testimonium applicatio-
 nis.

P R A E T E R E A retento ritu privatiæ absolutionis, magis
 in Ecclesia conspicitur discrimen legis & Evangelij, & ostenditur te-
 stimonium ipsi exemplis, quod in Evangelio mandatum traditum sit
 de remissione peccatorum, sicut Petrus Alexandrinus ritum publicum
 cum citauit contra Nouatianos.

C O N T R A.

Iudex non potest absoluerè, nisi causa cognita,

Pastor est iudex,

Ergo necesse est fieri cognitionem, ad quam ne-
 cessaria est enumeratio.

R E S P O N D E O. Nego minorem. Pastor enim est minister Evan-
 gelij.

gelij, habens mandatum, ut Euangelium annuntiet, seu multis, seu singulis. Et hæc absolutio fit ratione ministerij, & est consolatio coram Deo. Alia est absolutio in criminibus, quæ nota sunt, quæ fit ratione iurisdictionis, quæ distinguenda est à principali ministerio, & recipit eum, qui fuerat reus publicorum criminum coram Ecclesia. Hæc alibi copiosius declarantur.

III. DE SATISFACTIONIBVS

NOMEN Satisfactionis à spectaculo publicæ poenitentia sumtum est. Nam ut supra dixi, mos fuit in Ecclesia uetusta, pollutos atrocibus & manifestis sceleribus, cum se recipi petebant, collocare in loco certo templi spectandos in ueste lugubri. Sicut nostro tempore interdum Anabaptista deposito errore ita recepti sunt, ut aliquot diebus ante templum starent in conspectu populi, & signa suæ poenitentia ostenderent.

HIC MOS nequaquam existimabatur mereri remissionem peccatorum, seu culpæ seu pœnæ, sed erat spectaculum publicum, institutum ad alios commonefaciendos, ut cogitarent, similes lapsus uitandos esse. Erat etiam qualiscunque exploratio, an illi serio peterent se recipi. Fuit in omnibus rebus uetustas seuerior, quam hæc ultima & delira mundi ætas. Ideo excommunicati propter cædes, postea arcebantur à conuictu aliorum hominum, & gerebant certa signa reatus, ut alij homines scirent, eorum consuetudinem uitandam esse.

HIC MOS haud dubie à primis patribus acceptus est: Nam & apud Ethnicos, apud quos ueteris disciplina uestigia reuera sunt, eadem consuetudo mansit. Orestes interfecta matre gessit signa reatus, ut ubicunque uagabatur, ceteri homines à conuictu eius abstinerent. Hæc signa postea in absoluteione amota sunt. Sicut & Adrastus apud Herodotum gessit signa reatus.

TALIBVS exemplis uetustas commonefacere alios homines uoluit, ut magis abhorerent à sceleribus. HUIVS uetusti moris uestigium fuit spectaculum satisfactionum, ut nominabatur. Græci nominauerunt *ἰερὴ πύλη*, id est, castigationes. Sed postea superstitione creuerunt ritus, & accellerunt stulta & impia opiniones. Ac monachi, quia fontes ignorabant portentosas opiniones de Satisfactionibus fixerunt. Hæc historica ualde prodest omnibus notissima esse, facilius enim postea disputationes de Satisfactionibus diiudicari possunt. Primum autem resuratio hæc tenenda est:

In furto restitutio rei alienæ necessaria est, iuxta regulam: Peccatum non dimittitur, nisi ablatum restituatur. Et Paulus inquit: Qui furatus est, iam nbn furetur,
Restitutio autem est satisfactio,
Ergo satisfactiones sunt necessariae.

R b 3

RESPON

R E S P O N D E O. Nego minorem, quia restitutio non est satisfactio illa, quæ Canonica appellatur, quæ est opus non debitum Deo, & de qua monachi loquuntur, sed est opus debitum Deo, penitens ad contritionem & nouam obedientiam. Quia qui sciens retinet rem alienam, retinet animum furandi. Necesse est autem non perseverare in sceleribus contra conscientiam, iuxta dictum: Milita bonam militiam, retinens fidem & bonam conscientiam.

**Q U I D N O M I N A N T C A N O N I -
cam Satisfactionem?**

N O M I N A N T opus indebitum, id est, non mandatum à Deo, quo fingunt compensari pœnas æternas seu purgatorij. In hoc deliramento magnum chaos est errorum, quod totum euidenter refutat hoc uno dicto: Frustra colunt me mandatis hominum.

**E S T N E D I S T I N C T A R E M I S S I O
culpæ à remissione pœnæ æternæ?**

R E S O N D E O. Nequaquam distincta est. Ac remissio culpæ prorsus eadem est, quæ est remissio pœnæ æternæ, iuxta dictum: Iustificari fide pacem habemus. Item: Iustus fide sua uiuet. Item: Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret pro mundo, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Nam æterna pœna est sensus iræ Dei. Remissa autem culpa fit reconciliatio, & filius Dei voce Euangelij consolatur cor, & retrahit eum a doloribus inferorum, de quibus dicit Ezechias: Sicut leo contriuit omnia ossa mea. Et sequitur: Tu autem eruisi animam meam, ne periret: Projeci post tergum tuum omnia peccata mea. Item Michæas: Projiciam peccata uestra in profundum mare. Item: Effundam super domum David Spiritum gratiæ & precum. Item, totum caput octauum ad Romanos idem dicit. Certissimum est igitur, semper simul fieri fide propter filium Dei, & per eum, remissionem culpæ & pœnæ æternæ. Hoc scire ad consolationem necessarium est.

**E S T N E D I S T I N C T A R E M I S S I O
culpæ à remissione pœnæ temporalis
in hac vita?**

R E S P O N D E O. Est distincta. Ut: Adam, David, accipiunt remissionem culpæ, & tamen simul subiiciuntur pœnis in hac uita, quæ tamen nequaquam sunt compensationes aut merita pro pœna æterna, ut inulse & impie sixerunt monachi, sed habent pœnas alias causas. Et hic tota doctrina de causis humanarum calamitatum consideranda est, quæ in sola Ecclesia diuinitus patefacta est, & cognita est sapientiæ humanæ & Philosophiæ. Philosophi dicunt, causas mortis & morborum esse materiam. Deinde multarum calamitatum causas

causas esse errores iudicij in mentibus hominum, in ordinatos affectus, & voluntates non obtemperantes recto iudicio. Etsi autem verum est, has esse causas propinquas, tamen rursus quaeritur de principali causa, vnde sit in materia, mente & voluntatibus tanta infirmitas & confusio? Hæc principalis causa primis parentibus statim nota fuit. Postea vero Deus semper in Ecclesia doctrinam de ea causa repeti voluit. Sunt autem hæc causæ. **PRIMA** communis toti generi humano. Propter peccatum primorum parentum & peccatum nobiscum nascens, omnes homines sunt subiecti morti, tyrannidi Diaboli, & communibus calamitatibus, iuxta dicta, Genesis 3. & Rom. 5. Per peccatum mors. Item Ephes. 2. ait Paulus, Diabolum efficacem esse in impijs, vt horribilis historia totius mundi ostendit, cædes facta à Cain, & deinceps idolomania, bella & incesta libidines.

DEINDE de Ecclesia hæc causæ sunt.

1. Prima communis, propter peccatum nobiscum nascens. 11. Secunda, Quia Diabolus præcipue insidiatur Ecclesie, iuxta dictum: Inimicitias ponam inter semen mulieris & serpentem. Item: Diabolus circumit tanquam leo rugiens. Et in Iob est: Diabolus est inter filios Dei, &c. 111. Tertia, Quia Deus præcipue in Ecclesia vult intelligi iram suam aduersus peccata, & crescere poenitentiam, lucem fidei, & inuocationem, & reprimi prauas inclinationes, iuxta dictum: Bonum mihi quod humiliasti me, vt discerem iustificationes tuas. Item: Cum iudicamur, à Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. Esaiæ 26. Angustia clamoris disciplina eis est. 1111. Quarta, Multi in Ecclesia habent etiam actualia delicta, quæ puniuntur singularibus poenis, quæ interdum sunt *exco-
municatio*, ut totæ gentes puniantur, vt, Dauidis adulterium, stuprum in Beniamin, idololatria Aaronis, Manasse & aliorum. De his dicitur: Iram Domini portabo, quia peccaui ei: Et tamen cum sedebo in tenebris, Dominus erit lux mea. Item: Cum iudicamur, à Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. 11111. Quinta, Vult Deus præcipua membra Ecclesie conspicere insigniter conformia imaginis filij Dei, & eorum necesse testimonia esse de doctrina & de summo iudicio. Vt quia sinit interfici Paulum à Nerone, significat restare aliud iudicium. 111111. Sexta, Sinit Deus accidere sanctis inextricabilia humano consilio, ut ostendat præsentiam suam in Ecclesia. Numeri 14. Vt sciant, quod sis in populo isto. 1. Reg. 14. Vt sciat omnis terra, quod sit Deus in Israël. Et Ieremias inquit: Misericordie Domini quod non consumti sumus, &c. **HÆ** causæ in conspectu habere necesse est, ad discernendam doctrinam Philosophicam item superstitiones, & doctrinam Ecclesie, & ad confirmandam fidem, obedientiam in calamitatibus, spem, inuocationem,

peccationem & expectationem liberationis aut mitigationis, sece-
 ipsa differunt ab exercitijs Ethnicis castigationes Ecclesie, de quibus
 dicitur: Non accendam totam iram meam. Itē in Abacuc: In ira me-
 fericordie recordabitur. Item: Non faciam furorem irae mee. Item:
 Domine ne in furore tuo arguas me. Item: Libera me de sanguinibus
 Deus Deus salutis meae. Item: Castigans, castigavit me, & mortis non
 tradidit me: Non moriar, sed viam, & praedicabo opera Domini.
 Item: Convertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Inuoca me in
 die tribulationis, & criptam te, & glorificabis me. Item: Si indica-
 remus nos ipsos, non iudicarentur a Domino, &c. **H**ae calami-
 tatum considerandae sunt, & simul conferendae consolationes, &
 accendendae sunt mentes, vt crescant poenitentia, fides, spes, iusticia,
 & ceterae virtutes. **H**ae calamitates communes aut singu-
 lares, quibus Deus nos castigat, nequaquam sunt satisfactiones, sed
 est, merita remissionis culpae aut poenae aeternae, aut Purgatorij, sed
 habent alias causas, videlicet, aut ut sint exercitia, vt carcer Ioseph,
 vt in tertia causa supra dictum est, aut ut sint *reparatio*, vt poena Da-
 uidis, vt in quarta causa diximus, quia vult Deus conspici exempla ius-
 titiae suae in poenis homicidarum, etiam si conuertuntur ad Deum.
 Aut sint *penitentia*, vt Prophetarum supplicia, Abel, Iohannis Bap-
 tistae, Esaiar, & aliorum.

ARGUMENTVM.

Dauidi post remissionem culpae imposita est poena,

Ergo satisfactiones ad remissionem culpae accedere debent.

RESPONDEO. Nego consequentiam, quia aliud est poena
 temporalis diuinitus imposita, aliud satisfactio, & longe aliud satis-
 factio ab hominibus excogitata. Et si autem saepe sequuntur poenae
 temporales atrociora delicta, quia vult Deus intelligi, se esse, & iustum
 esse, & vindicem, ac destruere non congruentes ad suam iustitiam:
 tamen has ipsas mitigat agentibus poenitentiam, nec puniunt omnia de-
 licta talibus poenis temporalibus. Ideo inquit: Non accendam totam
 iram meam, &c. **P**RAETEREA haec poenae temporales diuini-
 tus impositae non tolluntur potestate clauium, ideo nihil huc perti-
 nent commentitiae satisfactiones, quae nominantur Canonicae. Ac ut
 discrimina afflictionum melius intelligi possint, genera distinguan-
 tur iuxta causas finales. Sunt autem haec quatuor genera.

I. Omnes afflictiones aut sunt *reparatio*, id est, poenae, ut poena Da-
 uidis, id est, destructio propter scelus. II. Aut sunt *decuratio*, ut
 carcer Ioseph, quia Ioseph non meruit peccato aliquo actuali, vt in
 male tractetur. III. Aut sunt *penitentia*, vt supplicia Abel, Bap-
 tistae, Ieremiae, Esaiar, & aliorum, sunt testimonia de doctrina. IIII.
 Aut *reparatio*, vt solus Christi meritum.

ALIUD ARGUMENTUM.

Si nos iudicemus, non iudicemur à Domino,
1. Corinth. II.

Satisfactione nos iudicamus, id est, punimus,
Ergo non iudicamur à Domino, id est, Deus tollit
pœnas propter nostram satisfactionem.

RESPONDEO. Nego minorem, quia satisfactione canonica,
ut vocant, non iudicamus nos, sed vera conuersione, iuxta dictum, Fru-
stra colunt me mandatis hominum, Paulus vocat iudicare totam con-
uersionem, non externas & simulatas tragedias, ab hominibus exco-
gitatas. Nec pœnæ æternæ, nec pœnæ corporales tolluntur per opus
impj militis, cum iter facit cataphractus ad sanctum Iacobum, sed
cumulantur peccata idolorum cultu, sicut ex opinione Papistica de
satisfactionibus magna scelera & terri errores orti sunt, quod ostendit
ipsum Canones de Satisfactionibus, & multa exempla memio-
mus.

ERRORES etiam isti à spectris confirmati sunt. Ego
amitam habui, quæ cum mortuo marito vicina partu mixta sederet
ad focum vesperti, duo ingressi sunt domum, quorum alter habebat
mariti speciem, & sese esse maritum mulieris mortuum dicebat. Al-
ter longus Franciscani monachi speciem habebat. Et cum ad focum
accessisset is, qui induerat mariti speciem, salutem vxorem mortuam,
iubet eam esse sine metu, quia venerit mandata quædam ei daturus, &
illum longum monachum iubet tantisper ingredi in hypocaustum.
Deinde colloquens petit ut sacrificulos conducatur, qui missas cele-
brent. Discessurus petit ut sibi dextram porrigat. Cum vero perter-
resceta cunctaretur, & ipse promitteret, non fore ut læderetur. Iam dex-
tram, quæ etiam non est læsa, tamen ita vltima est, ut semper atra
maneret. Postea reuocat illum longum Franciscanum, & discedentes
mox euanescent. Tales historiae multæ non leguntur tantum, sed et-
iam hominibus fide dignis notæ sunt.

NECESSARIUM est hinc
errores de satisfactionibus taxari, & restituenda est dicto Paulino na-
tura sententia dulcissima. Hoc enim docet, mitigari pœnas etiam in
hac vita, his qui conuertuntur, vt. Davidi, Manassæ, Ninivitis miti-
gantur pœnæ post conuersionem. Sicut & in Zacharia dicitur: Con-
uertimini ad me, & conuertar ad vos. Et Esaiæ 55. dicitur: Panis ei
dabitur: Regem in decore suo videbit. Et Esaiæ 58. Frange esurienti
panem tuum, & eris velut hirtus irriguus. Ad has sententias con-
gruit Pauli dictum: Si nos iudicemus, non iudicemur à Domino.
Et loquitur de vera conuersione. Et consolationis causa sepe cogi-
tandum est, vt sciamus, Deum pœnas corporales mitigare ijs, qui ad
ipsum conuertuntur.